

BS"D

To Think to Sin but Not

Seeing a Doctor on Shabbat

R. Mois Navon

Beit HaKenneset HaSefaradi BeRimon – Naso (Matot) 5781

If someone needs to go the doctor on Shabbat – lo aleinu – should one seek a religious doctor or a non-religious doctor (assuming both are of the same expertise)?

This is the question that was asked of RSZA (as brought in Shemirat Shabbat KeHilchata). To understand his answer, we need to understand a very interesting Gemara that talks about a Nazir (which is, as you will recall, the topic of this week's parsha).

The Mishna teaches that a woman who swore to be a Nazir then went and drank wine is like any male Nazir and gets 40 lashes for violating the vow. HOWEVER, if her husband annulled the vow she does NOT get the usual punishment of 40 lashes, because even though she INTENDED to violate the vow and do what amounts to an issur, she didn't ACTUALLY do an issur.¹

On this Rebbi Yehuda, while not contradicting the aforementioned ruling, says that the woman nevertheless does get makat mardut – lashes decreed derabannan – because she had INTENDED to do an issur.

חברותא מסכת נזיר דף כג עמוד א

האשה שנדרה בנזיר, והיתה שותה בין ומטמאה למתים שהיא אסורה בהם, הרי זו סופגת את הארבעים.

הפר לה בעלה את נזירותה, והיא לא ידעה שהפר לה בעלה, ונתכוונה לאיסור והיתה שותה בין ומטמאה למתים, בכל זאת אינה סופגת את הארבעים, כי אף שהיא נתכוונה לעשות איסור, הרי עלה בידה דבר היתר.

רבי יהודה אומר:

אם אינה סופגת את הארבעים כלומר: אם אין בה חיוב מלקות ארבעים של תורה, בכל זאת הרי היא סופגת מכת מרדות מדרבנן מפני שנתכוונה לאיסור.

The Gemara then elaborates on this point of getting lashes for the negative INTENTION. The Gemara brings the verse that discusses the case of a woman who violated her vow after her husband had annulled it – though SHE DID NOT KNOW – so in her mind she was doing an issur. For this, the verse ends “And Hashem Will Forgive Her”. The Gemara understands that she needs Selicha and Kapara!

¹ Big question here about woman's equality in Judasim. Could be that in modern times of ikavata demeshicha women have risen above this historic paradigm where they had a subservient role.

חברותא מסכת נזיר דף כג עמוד א

כתיב: [במדבר ל יג] " וְאִם הִפְרֵי אִשָּׁה בְּיוֹם שָׁמְעוּ כָּל מוֹצֵא שְׂפָתֶיהָ לְגַדְרֶיהָ וּלְאִסֵּר נַפְשָׁהּ
לֹא יָקוּם אִישָׁה הַפָּרִם וַיִּקְזֶק יִסְלַח לָהּ" -

במה הכתוב מדבר שהיא צריכה סליחה: באשה שהפר לה בעלה את נזירותה, והיא לא
ידעה שהיפר לה, ועברה על נזירותה הכתוב מדבר, שהיא צריכה כפרה וסליחה.

The Gemara then elaborates on this notion that selicha and kapara are needed even though there was only intent to violate an issur:

חברותא מסכת נזיר דף כג עמוד א

וכשהיה מגיע רבי עקיבא אצל פסוק זה, היה בוכה, ואמר:
ומה, מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר שהוא איסור ועלה בידו בשר טלה שהוא היתר,
וכאשה זו שנתכונה לאיסור ועלה בידה היתר, טעון הוא כפרה וסליחה -
המתכוון לעלות בידו בשר חזיר ואף עלה בידו בשר חזיר, על אחת כמה וכמה שטעון
הוא כפרה וסליחה.

R. Akiva would CRY at this verse that the woman needed kapara for having the intent to sin. He explained it is like a person who INTENDED to eat pig but ended up eating sheep. But why would R. Akiva CRY at this verse, or this idea, that even for a bad intent there is a need for kapara??

The Megilat Setarim (and the Nezer HaKodesh) brings the story of the Aseret Harugei Malchut to explain. The Romans came to the great rabbis of their time and said, effectively, since no one ever paid for the sin of selling Joseph into slavery, you great rabbis will have to pay the price. The rabbis sent R. Yishmael Kohen Gadol to determine if this was a heavenly decreed and upon finding that it was, the rabbis submitted to the death sentence of the Romans. The Megilat Setarim explains that this is a case of a bad intent having a good outcome yet nevertheless demanding kapara. That is, the brothers had intended to sell Joseph – i.e., do an evil, like an issur, like eat pig – but they ended up saving the family by enabling Joseph to be hamashbir – as Joseph himself told them, “you intended it for evil but God thought it for good to save the family

וְאִתְּם הִשְׁבַּתְתֶּם עָלַי רָעָה אֱלֹהִים הִשְׁבַּח לְטוֹבָה לְמַעַן עֲשֶׂה בְּיוֹם הַזֶּה לְהַחֲיִית עַם רַב:

i.e., so the brothers intended evil but ended up causing a good.

Here, of course, the explanation is based NOT on the *act* itself (issur/heter) but on the *consequences* (bad outcome / good outcome) of the act – they INTENDED to do evil and it ended up being good. That is, we are asked to ignore the fact that the brothers both thought to sell Yosef and indeed did sell him. Be that as it may, for all the good that came out of the brothers bad intent, they nevertheless, according to the Megilat Setarim, required kapara for the evil INTENT. And who was the kapara? The Aseret Harugei Malchut. And this explains R. Akiva's emotional response to reading the verse that a woman who only INTENDED to do an issur, though not doing it, still needed Kapara. He paid with his life for this notion.

מגילת סתרים [עם תרגום קל]

... לפי שנודע (זו"ח איכה בסופו) שהרגום [הרומאים את עשרת הרוגי מלכות] על מכירת יוסף לפי שהם היו גלגול השבטים, ולכן רבי עקיבא שהיה אחד מההרוגים הנ"ל כאשר היה מגיע לאותו קרא 'וה' יסלח לה' הוי בכי (קדושין פא ב), לפי שגבי מכירת יוסף נתכוונו לאכול בשר חזיר להרע ליוסף, ובאמת אמר יוסף (בראשית נ, כ) 'אלהים חשבה לטובה' ובא טובה מזה ועלה בידם בשר טלה, ובזה הפסוק אמר שצריך סליחה, לכן היה בוכה.

Similarly explains Gilionei Shas in name of Nezer Hakodesh

גליוני הש"ס מסכת נזיר דף כג עמוד א

וכשהי' ר"ע מגיע אצל פסוק הזה הי' בוכה ומה מי שנתכוון לעלות בידו בשר חזיר ועלה בידו בשר טלה כו', נ"ב בסי' בית שמואל אחרון עה"ת פי' פנחס הביא בשם ס' נזר הקודש מדוע דווקא ר"ע הי' בוכה בזה וכי דמבואר בזה"ק ובהאר"י ז"ל דעשרה הרוגי מלכות היו גלגול י' שבטים שמכרו את יוסף ויוסף אמר להם אתם חשבתם עלי לרעה אלקים חשבה לטובה וא"כ חטא המכיר' הוי כנתכוון לבשר חזיר ועלה בידו בשר טלה ור"ע מבואר שהי' גלגול שמעון ולכך היו לו יסורין גדולים יותר מכולם לפי ששמעון נכנס בעובי הקורה וע"כ ר"ע דייקא כשהגיע למקרא זה הי' בוכה דצריך לקבל יסורין גדולים עבור חטא מכירת יוסף עכ"ד דפח"ח:

Given the difficulties with this explanation, not to mention that R. Akiva is known to not shirk a self-sacrifice, a different explanation for R. Akiva's tears was simply his recognition of the awesome weight of human responsibility – as R. Bonchek explains:

<https://www.aish.com/tp/i/wbr/48944576.html>

Is [R. Akiva's kal vehomer] not all too obvious? Doing a transgression is obviously worse than not doing one! ... It is clear that Rabbi Akiva's reaction was an emotional one (he cried), not merely a logically deduced one. He was shaken by the awesome responsibility of keeping God's commandments and the dire consequences for the one who transgresses them, even in mind only. His was a *mussar* reflection. So, asking why such a deduction is necessary, since it is logical, misses the point. The point was not a deduction, analytically arrived at, but an awesome **existential awareness**.

Be that as it may, we learn from this Gemara the clear principle that there is a consequence to merely intending to do a sin, even if in the end one does not actually commit the sin.

And this brings us back to our question of which doctor to see on Shabbat – a religious doctor or a secular doctor. RSZAuerbach argues that the secular doctor is going to require kapara based on the principle of “eat pig – eat sheep” – since he INTENDED to violate Shabbat to make money and ended up not violating Shabbat by doing pikuach nefesh. On the other hand the religious doctor intended to save lives, knowing that only pikuach nefesh is what pushes aside the observance of Shabbat.

מה. מותר לפנות לרופא שאינו שומר שבת או שהוא נכרי, אם הוא יותר מומחה, גם אם יש רופא דתי במקום (קכה).

להתלוות לרופא היהודי דויל בתר טעמא. (קכד) וכדלעיל הערה קו. (קכה) עיין לעיל הערה קת, שערים מצויינים בהלכה סי' צא ס"ק א, ועיין להלן פ"מ סעי' ח ובהערה כו. ושמעתי מהגרש"ז אויערבך שליט"א, דנראה דעדיף טפי לעשות המלאכה ע"י שומר מצוות שכוונתו למצוה, כי ע"י עבריין אשר כוונתו רק עבור בצע כסף, אע"ג דקעביד מצוה, מ"מ הו"ל כנתכוין לבשר חזיר ועלה בידו בשר טלה, דמבואר בקידושין לב א תוד"ה דמחיל, דגם ע"ז יש משום ולפני עור, וגם אפשר דבני"ד גרע טפי, כיון שבאמת יש כאן חילול שבת, ויתכן דאינה נדחית אלא אם כוונתו להצלה ולא עבור תשלום, וראה גם בספר בית הלוי עה"ת פרשת שמות על הפסוק: וירא א' את בני ישראל, עכ"ד.

בית הלוי שמות פרשת שמות פרק ב פסוק כה

בשמירת שבת וכדומה דלפעמים אנוס הוא לעשות מלאכה או עבור חולה ר"ל וכדומה מ"מ לא מקרי אנוס רק לאותם שהיו שומרים אותו אם לא היה האנוס, אבל המחלל שבת כשאינו אנוס, גם במלאכה שהוא אנוס מקרי מחלל, וכן הוא בכל האיסורים. וכן גדר השוגג אינו רק באופן שאם לא היה שוגג לא הי' עושהו, אבל מי דגם אם היה ידוע לו זה החטא מ"מ היה עושה אותו אף על גב דהשתא שגג בו לא מקרי שוגג,

And so clearly one should go to a religious doctor since we are Jews – areivim zeh ba zeh – and would not want to put the non-religious doctor in the position of needing kapara.

To conclude, we should be ever careful to do good and *think* to do good.

Shabbat Shalom.